

Hluboce umělecká vnitřní kompozice Markova evangelia. Trojnásobné porozumění poslání Krista Ježíše (učedníci, Židé, Římané).

Rudolf Steiner

Basilej, 23. září 1912

V těchto přednáškách bylo opakovaně poukázáno na to, že v budoucnosti nastane jistá změna v poměru lidí k evangeliím tím, že v evangeliích bude nalezen hluboce umělecký, umělecko-kompoziční ráz, a že se okultní pozadí světodějných impulzů líčených v evangeliích uvidí ve správném světle teprve tehdy, přistoupíme-li na umělecko-kompoziční hlediska. V podstatě vzato staví se k tomu také v tomto vztahu evangeliijní literatura a evangeliijní umění v celém historickém postupu vývoje lidstva stejným způsobem, jako jsme to v těchto dnech mohli naznačit pro různé body.

Ukázali jsme na ony osamělé postavy v řectví, které opravdu cítily ve svých duších dohasínání, pozvolné mizení starého jasnozření a za to musely vyměnit to, z čeho se vypracovalo Já člověka, současné vědomí, abstraktní pojmovost, abstraktní představy. Můžeme ještě ukázat na něco jiného, co v jistém způsobu právě uvnitř řecké kultury ukazuje něco jako nějaký druh ukončení lidské kultury, jako bod k němuž tato kultura došla, aby dále mohla být zažehnuta z jiného bodu. To je řecké umění. Odkud to pochází, že nejen v době renesance v Evropě lidé tak říkajíc "hledali svoji duši", že v podivuhodném výtvaru lidské formy viděli ideál lidského vývoje, že také ještě v moderní klasické době duchové jako Goethe stejně tak hledali tuto zemi Řeků, tzn. zemi krásné formy? To pochází z toho, že v Řecku skutečně krásna mluvící v bezprostředním pohledu v zevní formě našla jisté ukončení, ukončení na nepochybném vrcholu.

Je to vnitřní uzavřenost formy, která nám vychází vstříc v řecké kráse, v řeckém umění. V kompozici řeckého uměleckého díla vidíme hned za všech okolností to, co touto kompozicí mělo být podáno. To předstupuje před oči; je to zcela zde v smyslovém bytí. V tom spočívá velikost řeckého umění, že zcela vystupuje v zevním zjevu. Řekli bychom, že také v tom nyní evangeliijní umění ukazuje nový začátek, začátek, který dodnes nebyl nikterak pochopen v podstatnějším míře. Je to vnitřní kompozice, vnitřní propletení uměleckých vláken, které jsou současně okultními vlákny, obzvláště také uvnitř evangelií. Proto také záleží na tom, co jsme zdůraznili včera, aby se všude vlastně viděl bod, na který při nějakém líčení, vyprávění musí být brán zřetel.

Právě v Markově evangeliu, méně zněním slova, jako spíše celým tónem líčení, vychází najevo, že Kristus je prohlášen za kosmický, současně zemský a nadmyslový zjev a mystérium na Golgotě za skutečnost současně zemskou a nadzemskou. Ale je zdůrazněno ještě něco jiného a to se objevuje v jemně umělecké formě zvláště ke konci Markova evangelia. Je zdůrazněno: zde zářil dovnitř zemských záležitostí kosmický podnět. Zářil dovnitř. Záleželo to na zemské bytosti, na zemském člověku, aby pochopil tento podnět. Snad nikde se nenaznačuje tak silně jako v Markově evangeliu, jak k pochopení toho, co zde z kosmu vzařovalo do zemského bytí, je v podstatě vzato potřeba celý zbytek vývoje země, jak toto pochopení nikterak nebylo možné v době, kdy se bezprostředně uskutečnilo mystérium na Golgotě. A tato skutečnost tehdy se nevyskytujícího porozumění, skutečnost, že porozumění tehdy dostalo teprve první podnět a postupně teprve může vyplývat z dalšího následného vývoje lidstva, ta byla právě podána v umělecké kompozici Markova evangelia zcela podivuhodným způsobem. Tuto jemnou uměleckou kompozici vycítíme, zeptáme-li se, jak se porozumění mohlo tehdy projevovat, jak mohlo být přijímáno porozumění mystéria na Golgotě v tehdejší době.

V podstatě bylo možné trojnásobné porozumění. Mohlo vycházet ze tří faktorů: předně od těch nejbližších, od vyvolených učedníků Krista Ježíše. Předstupují před nás v evangeliu všude jako ti, které Pán sám vyvolil a kterým svěřil mnohé k vyššímu porozumění bytí. Od nich tedy bychom mohli očekávat nejvyšší porozumění mystéria na Golgotě. Co můžeme od nich očekávat? To je jemně vkomponováno do Markova evangelia, čím více přicházíme ke konci. Že tyto vyvolení učedníci mohli mít vyšší porozumění než vůdcové starozákonného národa, je nám jasně naznačeno, když všude vyhledáme místo, na kterém záleží.

Tady najdete rozhovor, který Kristus Ježíš vedl se Saduceji /Marek 12, 18 - 27/. Tento rozhovor se týkal nejprve nesmrtnosti duše. Bereme-li evangeliium povrchně, nepřijdeme lehce k tomu, proč právě zde stojí rozhovor se Saduceji, kteří zde říkají: může se stát, že ze sedmi bratří se jeden oženil se ženou; ale zemřel a tutéž ženu si vzal druhý bratr, potom, co i tento zemřel, oženil se s ní třetí - a tak také ostatní a ona sama zemřela teprve potom, co zemřel sedmý. A tady nerozuměli Saducejové, je-li nesmrtnost, jak se těch sedm mužů musí chovat k jedné ženě v duchovním životě. Je to známá námitka Saducejů, která, jak snad někteří z Vás vědí, nebyla vznášena jen v době mystéria na Golgotě, nýbrž se nachází ještě v mnohé moderní knize, jako námitka nesmrtnosti, jako důkaz toho, že ještě dnes v kruzích těch, kteří píší takové knihy, není ještě plně porozumění pro věc. Proč ale tento rozhovor? Zabýváme-li se tím, ukazuje se právě z odpovědi, kterou dává Kristus, že duše po smrti se stávají nebeskými a že bytosti

nadsmyslového světa nevstupují ve sňatek, že tedy není potíž, když vznikne tato skutečnost, kterou uvádějí Saducejové, a když ukazují na tento vztah, který je v podstatě jen zemský a nemá význam pro nadpozemský život. Jinými slovy: Kristus Ježíš mluví o nadzemských vztazích, které musí být zohledněny tak dalece, jak to vyžaduje pojetí mimozemského života.

Ale najdete ještě jiný rozhovor, když přicházíte stále více ke konci Markova evangelia. Zde je tázán Kristus Ježíš na manželství /Marek 10, 1 - 12/. Mezi Kristem Ježíšem a židovskými zákoníky se mluvilo o tom, jak je možné dle

Mojžíšova zákona, propustit ženu s dopisem o rozchodu. O co zde jde, když Kristus Ježíš odpovídá: "Ano, tento zákon vám dal Mojžíš, protože vaše srdce jsou tvrdá a vy takové ustanovení potřebujete"? Jde nyní o to, aby nyní o všem mluvil zcela jinak. Nyní mluví o sounáležitosti muže a ženy, jak sejevila před tím, než lidská evoluce prodělala svod luciferskými mocnostmi. Tedy hovoří o něčem kosmickém, o něčem nadzemském; obrací věc na něco nadzemského. To je to, o čem jde, že Kristus Ježíš rozhovory o tom, co se vztahuje na smyslový svět, směřuje nad vztahy smyslového bytí, nad obyčejný zemský vývoj. Je významné, že již v tom ukazuje: přináší kosmické poměry svým příchodem dolů na zemi a mluví se zemskými bytostmi o těchto kosmických poměrech. Od koho je tedy nadějně očekávat, nebo od koho můžeme takřikajíc požadovat, že řeči Krista Ježíše o kosmických poměrech budou nejlépe pochopeny? Od těch, které nejdříve vyvolil za své učedníky. Tedy můžeme říci, první porozumění můžeme charakterizovat takto: vyvolení učedníci Krista Ježíše mohli by mystériem na Golgotě pochopit tak, že to mimozemské, kosmické této světodějně skutečnosti jsou s to chápat. To by se mohlo očekávat od učedníků, které vyvolil.

Druhé porozumění, druhý druh porozumění, které bychom mohli očekávat, by bylo to, že by tu mohlo přijít od vůdců starohebrejského národa, od vysokých kněží, od vrchních soudců, od těch, kteří znají písmo, kteří znají historickou evoluci starozákonního lidu. Co by se mohlo vyžadovat od těchto? Evangelium ukazuje jasně: nelze se domáhat pochopení pro to, co jsou kosmické okolnosti Krista Ježíše; ale lze očekávat porozumění pro to, že Kristus Ježíš přišel k starohebrejskému národu a svojí individualitou se narodil v krvi tohoto národa, že je synem domu Davidova, že je vnitřně spojen s povahou toho, co s Davidem přišlo do židovského národa. Tím jsme upozorněni na druhý druh porozumění, pro toto nejmenší porozumění. Ze Kristus Ježíš má poslání, které znamená vrchol poslání celého židovského národa, je podivuhodným způsobem naznačeno na konci Markova evangelia tím, že stále více a více je poukazováno na to - pohledte, jak jemně umělecky kompozičně se to jeví - že máme co činit se synem Davidovým. Zatímco tedy od učedníků se vyžaduje pochopení pro poslání kosmického hrdiny, od těch, kteří se počítají k židovskému národu, se očekává porozumění pro to, že přišel vyslanec poslání Davidova. To je to druhé. Židovský národ by musel pochopit, že by mohl přijít konec a nové vznícení jeho vlastního poslání.

A odkud měl přijít třetí způsob porozumění? Zde je nyní opět požadováno nejméně. Je to pozoruhodné, jak to jemně umělecky kompozičně nalézáme v Markově evangeliu. Opět je požadováno méně a toto méně je vyžadováno od Římanů. Čtete na konci Markova evangelia, kam byl Kristus Ježíš vydán, co se tam stalo. - Mluvím nyní jen o Markově evangeliu. - Nejvyšší kněží se ještě Krista Ježíše ptají, zda chce mluvit o Kristovi, zda se chce přiznat ke Kristovi, z čehož by byli pohoršeni, protože by mluvil o svém kosmickém poslání, nebo zda chce mluvit o tom, že je potomek z Davidova rodu. Z čeho byl pohoršen Pilát? Jen z toho, že se měl vydávat za "krále Židů" /Marek 15, 1 - 15/. - Židé měli pochopit, že on představuje vrchol jejich vlastního vývoje. Římané měli pochopit, že on znamená uvnitř vývoje židovského národa ne vrchol, nýbrž něco, co může být vedoucí úlohou. Kdyby to Římané pochopili, co by potom přišlo? Nic jiného než to, co by beztak přišlo; jen to nepochopili. Víme, že židovství se rozšířilo tím, že oklikou přes Alexandrii se rozšiřovalo do západního světa. Že nyní přišel čas pro rozšíření židovské vzdělanosti, pro to by Římané měli ukázat pochopení. To je opět méně než to, co měli pochopit zákoníci. Římané by měli pochopit význam Židů jen jako části světa. Že to nepochopili - což bylo úkolem doby - to se naznačuje v tom, že Pilát nepoznal, že Kristus Ježíš je vnímán jako král Židů, nýbrž zásadně vzato pokládá to za zcela nevinou věc, že je prolašován Židům za krále.

Tak by mohlo být očekáváno trojnásobné pochopení pro poslání Krista Ježíše:

1. Pochopení, které mohli mít vyvolení učedníci pro kosmický element Krista.
2. Pochopení, které měli mít Židé pro to, co se rozšířilo v židovském národě samém.
3. Pochopení, které měli mít Římané, když se Židé přestali rozšiřovat pouze v Palestině a když se začali rozšiřovat na větší oblast země. - To se skrývá v umělecké kompozici zvláště Markova evangelia. A také odpovědi na všechny tři věci budou nám podány, budou zcela jasně podány.

První otázkou musí být: byli toho apoštolově, ti vyvolení učedníci, mírou svého pochopení schopni? Poznali Krista Ježíše jako kosmického ducha? Poznali, že mezi nimi byl jeden, který prostě nebyl tím, co před nimi znamenal jako člověk, nýbrž který byl zahalen aurou, kterou na zemi vstoupily kosmické síly a kosmické zákony? Pochopili to?

Že Kristus Ježíš vyžadoval toto porozumění, je zřetelně naznačeno v evangeliu. Neboť když oba učedníci, synové Zebedeovi, přišli a žádali, aby jeden z nich mohl sedět po jeho pravici a jeden po jeho levici, tu řekl: "Nevíte, co žádáte. Můžete pít kalich, který já pijí, nebo se nechat pokřtít křtem, kterým já budu pokřtěn?" /Marek 11, 38/.

Učedníci to zprvu slibují. Že to Kristus Ježíš od nich vyžaduje, je nám zřetelně naznačeno na tomto místě. Co by se nyní mohlo stát? Nyní by se mohlo stát dvojí.

Tím prvním by bylo, že vyvolení učedníci by prošli opravdu vším tím, co se nyní uskutečnilo jako mystériem na Golgotě, že by se zachovalo pouto mezi učedníky a Kristem až k mystériu na Golgotě. To by bylo to první, co

,by se mohlo stát. Že se toto nestalo, nýbrž se stalo to druhé, vidíme obzvláště zcela přesně z Markova evangelia.

Když byl Kristus Ježíš zajat, všichni utíkají a Petr, který sliboval, že nebude ničím dotčen, zapřel ho třikrát, než kohout dvakrát zakokrhá. /Marek 14, 66 - 72/

To je líčení ze strany apoštolů. Jaké je ale vylíčení, že se tak nestalo, ze strany samotného Krista?

Přenesme se s veškerou pokorou - neboť tak to musí být - do duše Krista Ježíše, která se až do konce pokoušela zachovávat pouto utkané k duším apoštolů: přenesme se tak dobře, jak to smíme, do duše Kristovy pro další běh událostí. Tu si snad tato duše mohla položit světodějnou otázku: mohu to ovlivnit, aby alespoň duše nejvybranějších učedníků se pozvedly do výše, aby se mnou vše prožily, co se uskutečnilo až k mystériu na Golgotě? Před touto otázkou stojí sama Kristova duše. Je to grandiózní okamžik, kdy Petr, Jakob a Jan jsou vedeni na horu Olivetskou a Kristus Ježíš se chce sám podívat, zda je může podržet, ty nej vybranější. A cestou tam je naplněn úzkostí. Ano, moji přátelé, věří někdo, nebo může někdo věřit, že Kristus se stal úzkostlivým před smrtí, před mystériem na Golgotě, že na hoře Olivetské potil krev pro blížící se události Golgoty? To by znamenalo získat si málo porozumění pro mystérium na Golgotě. To chce být theologickým; ale smysluplné to není. Proč je Kristus smutný? Nechvěl se před křížem. To je samozřejmé. Chvěl se především před tím: překonají ti, které беру s sebou tento okamžik, kdy se má rozhodnout, zda chtějí ve svých duších jít se mnou, zda chtějí se mnou prožít vše až ke kříži? Má se rozhodnout, že jejich stav vědomí zůstane tak bdělým, že vše prožijí se mnou až ke kříži. To je ten "kalich", který se mu blíží. A ponechal je samotné, aby mohli zůstat "bdělými", tj. ve stavu vědomí, ve kterém s ním mohou prožít, co on musí prožít. Potom odešel a modlil se: "Otče, odejmi tento kalich ode mne, ale staň se přece ne má, ale Tvá vůle" /Marek 14, 36/. To znamená: nenech mne ještě zažít, že stojím zcela sám jako Syn člověka, nýbrž že ostatní jsou se mnou. A přichází zpět a oni spí. Oni nemohli udržet onen stav vědomí. A on opakuje pokus a oni ho také opět neudrželi. A dělá ho ještě jednou a oni ho ani tehdy opět neudrželi. Tím mu bylo jasné, že zde stojí sám, že nespolupracují, což jde až ke kříži. Kalich nebyl odejmut! Byl určen k osamocenímu, také v duši osamocenímu uskutečnění činu.

Svět měl ovšem mystérium na Golgotě, ale v době, kdy se uskutečnilo, bez pochopení pro tuto událost. Také ti nejvybranější a nej vyvolenější se nemohli tak dalece zachovat. Tolik o prvním způsobu porozumění. Jak podivuhodně umělecky se to vyjadřuje, když se jen za tím, co vězí v evangeliích, umí vycílit vlastní okultní pozadí.

Nyní se ptáme na druhý způsob porozumění, ptáme se, jak vůdci Židů pochopili toho, který měl vyjít z rodu Davidova jako květ starohebrejské evoluce. Jedno z prvních míst, kde na to budeme odkázáni, jaké pochopení starohebrejský národ přinášel vstříc tomu, který pocházel z rodu Davidova, najdeme v desáté kapitole Markova evangelia. Je to rozhodující místo, kde se Kristus blíží k Jeruzalému a měl být poznán starohebrejským národem jako ten, který se připojuje k Davidovi.

"A přišli do Jericha. A když z Jericha vycházel se svými učedníky a značným zástupem, seděl Timeův syn, Bartimeus, slepec, jako žebrák u cesty.

A protože slyšel, že by to byl Ježíš z Nazaretu, začal volat: Ježíši, ty synu Davidův, smiluj se nade mnou!"

Výslovně je volání slepce tak charakterizováno, že volá: "Ty synu Davidův". On má tedy přijít jen k pochopení "syna Davidova".

"A Ježíš se zastavil a řekl: zavolejte ho sem.

A oni zavolali slepce a řekli mu: buď dobré mysli, vstaň, on tebe volá.

On ale odhodil svůj plášť, vyskočil a šel k Ježíšovi.

A Ježíš ho oslovil: co chceš, že bych ti měl učinit?

Slepec ale mu odpověděl: Místře, že budu vidoucím.

A Ježíš mu řekl: jdi si, tvoje víra ti pomohla.

A hned prohlédl a následoval ho na cestě." /Marek 10, 49 - 52/

To znamená: byla to jen víra, kterou vyzařoval. Neměli bychom vůbec uvažovat, proč uprostřed jiných vyprávění je uvedeno uzdravení slepce? Proč zde stojí tak izolovaně? Ze skladby evangelia měli by se lidé něčemu naučit. Nejde zde vůbec o vylíčení, nýbrž o to, že jako jediný ze všech, slepec, veškerou silou volal: "Ježíši, ty synu Davidův!" Vidoucí ho nepoznávají. Slepec, který ho fyzicky vůbec nevidí, ho poznává; takže zde se má ukázat, jak ti ostatní jsou slepí, a že tento prvně musel oslepnout, aby ho viděl. Jde o slepotu, a ne o vylíčení na tomto místě. A jak málo byl Kristus chápán, se také zároveň ukazuje.

V dalším pokračování to můžete nalézt všude, jak o tom mluví, že to kosmické se vžívá do lidské individuality, jak mluví skutečně o kosmickém - a je to opět důležité, že to je právě zde v této souvislosti vkomponováno, kde Kristus se má objevit jako "syn Davidův" - mluví o nesmrtelnosti, že Bůh je Bohem živých a ne mrtvých, jak Bůh je Bohem Abrahama, Izáka a Jáкова /Marek 12, 26 - 27/, protože Abraham, Izák a Jáková, každý žije dále v následovnících v jiných formách, protože Bůh žije v jejich individualitě. - Ale ještě silněji se to dává najevo tam, kde člověku líčí, co v něm dřímá a má být probuzeno. Zde se říká, že se nejedná jen o pouhého fyzického syna Davidova, neboť David sám mluví o "Pánu" a ne fyzickém "synu" /Marek 12, 35 - 37/. O "Pánu" v individualitě člověka, o tom, co má vypučet z rodu Davidova, se mluví všude, když jde ke konci vliv kosmického Krista.

Budiž ještě zvláště upozorněno najedno místo - vyhledejte je v Markově evangeliu tam, kde končí - místo, které se může lehce při čtení opominout, když mu nerozumíme, místo, kde je řeč o tom, že Kristus je nyní vydán světským mocnostem, má být odsouzen a hledají se jen důvody, aby byl odsouzen. Předchází líčení toho, co učinil v chrámu, kde vyhnal směnárníky a měl zpeřevracet jejich stoly, kde měl kázat zcela neobyčejná slova, která duše přijaly. Proto se mu nic nestalo. Výslovně upozornil na to: vše jste vyslechli a nyní, když stojím před vámi, hledáte proti mně nepravá obvinění, zatklí jste mne obyčejnými prostředky pomocí zrádce, jako chytáte člověka, který provedl něco

těžkého; ale když jsem stál mezi vámi v chrámu, nic jste neučinili. - Otřesné místo! Neboť jsme nuceni pochopit, že Kristus vlastně působí všude tak, že proti němu se nedá nic dělat. Nesmíme se zde ptát "proč"? Působí tak skutečně, když ukazuje v nejvznešenějším smyslu na to, jak velký obrat nastal ve vývoji světa, když říká: "První budou posledními a poslední budou prvními." /Marek 9, 35/ Nauky, které musely být strašné, obrátíme-li zřetel na nauky a chápání Starého zákona, ty odmrštil. Zde se nic nestalo. Potom byl v noci a za mlhy chycen, chycen pomocí zrádce a máme téměř dojem, že při tomto chytání došlo k jakési bitce. Toto místo je něčím otřesným:

"Zrádce jim ale dal znamení a řekl: koho políbím, ten to je; toho uchopte a odvedte ho v jistotě.

A tu, když přišel, přistoupil hned k němu a řekl:

Mistře, mistře! A políbil ho.

Oni ale vztáhli naň ruce a zmocnili se ho.

Ale jeden z těch, kteří stáli okolo, vytáhl meč a udeřil pacholka velekněze a usekl mu ucho.

A Ježíš je oslovil: jako na vraha jste vytáhli

s meči a obušky, abyste mne zajali;

denně jsem byl u vás v chrámu a učil a nezmocnili

jste se mne; přece však musí se písma naplnit". /Marek 14, 44 - 49/

Co se zde vlastně stalo, že ho nejdříve nezatkli a potom hledali důvody, aby ho zatkl jako nějakého vraha? Co se zde stalo, pochopí se jen tehdy, když si těch věcí všimneme v jejich okultních hloubkách. Upozornil jsem již na to, jak Markovo evangelium zřetelně ukazuje, že v jeho průběhu jsou přes sebe líčeny okultní skutečnosti, spirituální skutečnosti s čistě fyzickými skutečnostmi. A byli jsme důrazně odkázáni na to, že Kristus ve svém působení nebyl pouze omezen na jednotlivou osobnost Ježíše z Nazaretu, nýbrž jak působil na učedníky mimozemsky, vyhledal je mimo své fyzické tělo, jak k nim přišel na jezeře. Tak mohl mimo své fyzické tělo, zatímco se toto zdržovalo tu nebo tam, vše, co činil, co jako podnět, jako duch vyzářoval, ukládat do duší učedníků. A byli jsme v Markově evangeliu zvláště zřetelně odkázáni na to, jak to lidé slyšeli, co on v mimozemském stavu, mimo své fyzické tělo káže a učí. V duších to žije. Duše tomu nerozumí; ale duše se do toho vžívají. Je to zemské a nadzemské, v individualitě Krista a v zástupu.

Kristus je všude spojen s dalekosáhlou, účinnou aurou. Tato činná aura zde byla tím, že byl spojen s dušemi lidí, které si vyvolil; a byla zde tak dlouho, dokud byl s nimi spojen. Kalich nebyl odňat. Vyvolení lidé neukázali žádné pochopení. Tehdy se pozvolna stáhla aura člověka Ježíše z Nazaretu zpět a stále cizější byli vzájemně Kristus a Syn člověka, Ježíš z Nazaretu. Stále osamělejší byl Ježíš z Nazaretu ke konci života a stále volněji byl Kristus s ním spojen, stále volněji.

Zatímco kosmický prvek, který zde byl až k okamžiku, který je vyličen jako krvavý pot v Getsemanech, zatímco Kristus byl až k tomuto okamžiku plně spojen s Ježíšem z Nazaretu, byla nyní tato spojitost uvolněna nepochopením lidí. A zatímco dříve kosmický Kristus působil uvnitř chrámu a vyhnal obchodníky, rozšiřoval nejmocnější nauky a nic se nestalo, mohli nyní pochopově blíže, když Ježíš z Nazaretu byl již jen ve volné spojitosti s Kristem. Kosmické vidíme sice ještě zachováno, ale stále méně a méně vázáno na Syna člověka. To činí věc tak otřesnou.

A protože trojnásobné pochopení zde nemohlo být, co tedy lidem zbývalo? Koho mohli chytit, koho odsoudit a koho přibít na kříž? Syna člověka. A čím více to činili, tím více se stahoval kosmický prvek, který jako mladý podnět vstoupil do života země. Stáhl se zpět. A zůstal Syn člověka, kterého ovívalo jen to, co mělo přijít jako mladý kosmický element.

Žádné evangelium o tom nemluví, že zůstal jen Syn člověka a že kosmický prvek ho jen ovíval, jen Markovo evangelium. Proto nevidíme v žádném jiném evangeliu vzhledem ke Kristově události jako kosmické skutečnosti tak výstižně vyjádřenou skutečnost, že v tom okamžiku, kdy lidé v jejich neporozumění se dopouští lidského násilí na Synu člověka, kosmický prvek jim uniká. Mladý kosmický prvek, který od onoho obratu doby byl včleněn jako podnět vývoje země, ustoupil. Lidé měli Syna člověka. To je v Markově evangeliu zřetelně zdůrazněno. Ctíme ještě jednou to místo a hledejme, zda Markovo evangelium zdůrazňuje, jak se kosmický prvek, zde na tomto místě událostí, chová právě k lidskému.

"A Ježíš je oslovil: vytáhli jste na mne jako na vraha s meči a obušky, abyste mne zajali; denně jsem byl u vás v chrámu a učil, a vy jste se mne nezmocnili; přece však se musí písma naplnit. A všichni ho opustili a dali se na útěk." /Marek 14, 48 - 50/

Stojí sám. Co se děje s mladým kosmickým prvkem? Představme si tuto osamělost člověka, který byl prostoupen kosmickým Kristem a nyní stojí před pacholky jako vrah. A ti, kteří by mu měli rozumět, utekli." A všichni ho opustili a dali se na útěk," říká 50. verš a potom se říká ve verši 51. a 52.:

"A následoval ho nějaký jinoch, který měl na holém těle jemné lněné roucho a oni ho popadli. On se ale zřekl lněného roucha a utekl nahý."

Kdo je tento jinoch? Kdo zde uniká? Kdo to je, kdo se zde objevuje vedle Krista Ježíše, téměř neoblečen a potom neoblečen unikl? Je to kosmický prvek, který unikl, který nyní má již jen volnou souvislost se Synem člověka. V tomto 51. a 52. verši spočívá mnohé. Nový podnět nezachovává nic z toho, co staré doby mohly omotat okolo člověka. Je zcela nahý, novým kosmickým podnětem vývoje země. Zůstává u Ježíše z Nazaretu. A my ho najdeme znova. Neboť 16. kapitola začíná:

"A když přišla sobota, tehdy Maria z Magdaly a Maria, matka Jákobova, a Salomé koupily koření, aby tam šly a pomazaly ho. A za ranního rozbřesku, první den v týdnu přicházely ke hrobu, když vyšlo slunce. A říkaly si pro sebe: kdo nám odvalí kámen od dveří hrobu?"

A když vzhledly, viděly, že kámen byl odvalen; byl totiž velmi velký.

A když vcházely do hrobu, viděli jinocha sedícího na pravé straně, oblečeného bílým talárem; a byly jaty hrůzou.

On však jim řekl: neděste se. Hledáte Ježíše toho Nazaretského, toho ukřižovaného; vstal z mrtvých." /Marek 16, 1 - 6/

To je tentýž jinoch. Nikde jinde v umělecké kompozici evangelií se nesetkáme s tímto jinochem, který lidem unikl v tom okamžiku, kdy odsuzují Syna člověka, který je zde opět, po třech dnech, a který od nynějška působí jako kosmický prvek země. Nikde jinde v evangeliích - srovnajte ostatní - než na těchto dvou místech se nesetkáváme v tak grandiózním způsobu s tímto jinochem. Zde máme to, co potřebujeme, abychom pochopili, v jak hlubokém smyslu právě Markovo evangelium míní, že zde máme co činit s kosmickou událostí, jak máme co činit s kosmickým Kristem. Teprve nyní chápeme, jak podle toho musela být také ostatní umělecká kompozice Markova evangelia.

Je tak pozoruhodné, že potom, co jsme se setkali s tímto významným, dvojnásobným objevením se jinocha, Markovo evangelium rychle končí a má jen velmi málo markantních vět. Neboť si sotva můžeme myslet, že něco následujícího by mohlo poskytnout ještě nějaké vystupňování - vystupňování snad vznešeného a velkolepého, ale ne otřesného a významného pro vývoj země potom, co do kompozice Markova evangelia byl vložen monolog Boha, rozhovor o zemi, na "hoře", k němuž byli povoláni tři učedníci, kteří to ale nechápali. Potom Getsemany, scéna na hoře Olivetské, kde se Kristus musí přiznat, že vyvolení nemohli nalézt pochopení pro to nastávající; jak k tomu přistupoval osamocen, jak

Syn člověka trpí a bude ukřižován; potom světodějná samota Syna člověka, který je opuštěn od těch, které si vyvolil, je stále více opuštěn kosmickým prvkem. Takže potom, co jsme pochopili poslání a význam jinocha, který unikl očím a rukám lidí, rozumíme ve zcela hlubokém způsobu slova: "můj Bože, můj Bože, proč jsi mne opustil?" /Marek 15, 34/. Potom znovuobjevením se jinocha; krátce potom naznačení v Markově evangeliu, jak jinoch je duchovním, nadsmyslovým principem, prvkem a jen pro tehdejší zvláštní okolnosti je smyslově postřehnutelný, a který se potom prvně ukázal Marii z Magdaly. A "potom se zjevil dvěma z nich při chůzi, v jiné podobě, tehdy, když šli přes pole" /Marek 16, 12/. To fyzické by se nemohlo ukázat "v jiné postavě".

A potom to jde rychle ke konci s odkazy na budoucnost se zřetelem na to, co tehdy nemohlo být pochopeno, protože lidstvo, které tehdy došlo k svému nejnižšímu bodu poklesu, muselo být odkázáno na budoucnost tím, že tento odkaz budoucnosti je tak připraven, že můžeme také plně ocenit jeho uměleckou kompozici. Co si jen můžeme představit než to, co jako odkaz do budoucnosti vychází od toho, který hleděl na toto trojnásobné chybějící porozumění, zatímco měl vykonat mystérium na Golgotě? Můžeme si představit, že poukazuje na to, že čím více pokročí budoucnost, budou lidé muset získávat pochopení pro to, co se tehdy stalo.

Jak tomu můžeme správně porozumět? Podívám-li se na to, co jsme mohli poznat z markantně mluvícího Markova evangelia, jestliže si tedy řekneme: každý věk přinesl vždy více porozumění pro to, co se tehdy stalo, co bylo mystériem na Golgotě. - A proto věříme, že tím, co zde nazýváme naším anthroposofickým hnutím, naplňujeme něco, na co je v evangeliu především poukazováno: přinést nové pochopení pro to, co chtěl Kristus ve světě. Ze je ale obtížné toto nové pochopení, že je zde navždy možnost neporozumění bytosti Krista, to naznačil již on sám.

"A k tomu, řekne-li se vám: vizte, zde je Kristus! Vizte, zde je! Tak tomu nevěřte. Budou znovu povstávat nepraví Kristové, nepraví proroci a budou vám činit znamení a zázraky ke svodu, možno-li i samých vyvolených. Vy ale buďte pozorní! Vizte, Vše jsem vám předpověděl /Marek 13, 21 - 23/.

Ve všech dobách, v stoletích od události na Golgotě bylo dosti příležitosti připouštět tato slova varování! Kdo má uši k slyšení, ten může také dnes slyšet, jak k nám zaznívá slovo z Golgoty: "Řekne-li vám potom někdo: vizte, zde je Kristus! Vizte, zde je! Tak tomu nevěřte. Neboť povstanou nepraví proroci a budou vám činit znamení a zázraky ke svodu a vše možné svádět také vyvolené z cesty".

Jaké stanovisko smíme mít k mystériu na Golgotě? V několika markantních větách, které ještě Markovo evangelium obsahuje, potom co k nám mluvilo tak otřesně, nachází se také ojedinělá věta, kde se mluví o učednících, potom, co od jinocha, kosmického Krista, obdrželi nový impulz, zatímco dříve ukázali tak málo pochopení.

"Oni však vyšli a všude kázali, přičemž Pán spolupůsobil a posiloval slovo zázraky, které je provázely" /Marek 16, 20/.

Pán jim pomáhal! Tak to vyznáváme ve smyslu mystéria na Golgotě. Ne, že by Pán mohl být někde ztělesněn ve fyzickém těle; nýbrž tam, kde je pochopen, tam působí také z nadsmyslových světů, když působíme v jeho jméno - ne z ješitnosti ho předvádět fyzicky - a on je přítomen duchovně mezi těmi, kteří chápou jeho jméno v pravdě. Správně pochopeno mluví samo Markovo evangelium o mystériu na Golgotě tak, že s jeho správným pochopením nacházíme také možnost správného naplnění mystéria na Golgotě. Právě v tom, co obsahuje jen Markovo evangelium, v tomto pozoruhodném vyprávění o jinochovi, který se jakoby odpoutal v rozhodujícím okamžiku od Krista Ježíše, vidíme také, jak musí být evangeliu rozuměno. Protože utekli ti vyvolení, tak nepožili vše, co se nyní přihodilo a co je také vyprávěno v Markově evangeliu. Doprostřed kompozice je opět umělecky umístěn děj; tak jasně, jak jen to je možné, při kterém učedníci nebyli přítomni, kde nikdo nebyl očitým svědkem. A přece je vše vyprávěno. Tuto otázku máme ještě před sebou a pokusíme se v odpovědi na tuto otázku proniknout ještě dále a potom také vrhnout světlo na to ostatní.

Odkud tedy pochází to ostatní, co učedníci neviděli? Židovské tradice to vypravují zcela jinak, než to je zde v

evangeliích vyprávěno. Odkud pocházejí - když přece pokud jde o pravdivost mystéria na Golgotě ti, kteří o tom podávají zprávu, při tom nebyli - odkud pochází zvěst o tom, co nikdo nemohl vidět z těch, kteří stojí na straně šířitelů křesťanství?
Tato otázka nás zavede ještě hlouběji do věci.

GA 139